

BESLUT

2017-02-06

Dnr: 16/01883

SAKEN

Tankesmedjan, P3, 2016-06-30, inslag med skämt om förekomsten av bluffuniversitet i Kina; fråga om mediets genomslagskraft

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

INSLAG

En komiker skämtade i inslaget om förekomsten av bluffuniversitet i Kina. I inslaget sades bland annat följande.

(Komiker) – [...] just nu så håller alltså 9 miljoner kineser på att välja universitet [...] och det är fan ingen barnlek [...] för det kryllar av bluffuniversitet. [...] 68 stycken har gått på bluffen helt och hållet och gått på ett sånt här fejkuniversitet i fyra år! (Programledare) – Åh nej! (Komiker) – Och sen när de stolt skulle springa ut där och visa upp sina examensbevis för föräldrar och arbetsgivare så fick de höra att: du det här är fan inget examensbevis, det här är vinlistan från den lokala tapaskroger ditt jävla kött huvud! [...] Är det bara jag, eller verkar det som att kineser är lite jättedumma i huvudet? Och nej, det är inte rasistiskt! Att säga att en kines är smart däremot, superrasistiskt! Att anta att en kines är dum, det är progressivt. Det borde nästan bli en egen liten klunga med dumma men stolta kineser i pridetåget. Jag menar, vissa kineser har ändå gått på universitetet i fyra år utan att fatta att det vattenskadade tältet de kallade för Kale university är lika mycket universitet som jag är Danmarks bästa minigolfspelare. [...] Kineser är alltså så lättlurade att de tror att man kan se den kinesiska muren från månen, men hur fan ska de veta, de har aldrig varit på månen! Det är bara något vi säger till dem för att vara snälla när vi kommer ner igen. [...] Kineserna bara flockas och så frågar de: hur var det på månen? Hur var det på månen? Då säger vi: du! Det var helt makalöst! Otrolig utsikt! Förresten, man såg er mur! Sicken jävla murjävlar ni har murat där nere alltså. Lång och stor, ja där fick han gräva djupt i plånkran Mao Zedong! Och för att bevisa att vi inte är lika lättlurade här i Sverige så har jag ringt upp en slumpmässigt utvald svensk ungdom som ska börja studera till hösten och försökt då att sälja in ett sånt här typiskt kinesiskt bluffuniversitet till honom, vi kan lyssna på det här.

Därefter följde ett telefonsamtal där komikern försökte sälja in en universitetsutbildning som var en uppenbar bluff till en okänd person. Allra sist i samtalet, när det framgick att den uppringda personen förstått att utbildningen inte fanns på riktigt, frågade komikern: ”Du är inte kines, va?”.

ANMÄLNINGARNA

Inslaget har anmälts av 11 personer. Anmälarna anser sammanfattningsvis att komikern i inslaget gjorde narr av människor från Kina på ett fördomsfullt och rasistiskt vis genom att framställa kineser som ointelligenta.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft och anför följande.

Tankesmedjan är ett humorprogram i P3 med stark satirisk prägel som bevakar och kommenterar händelser och skeenden i samhället. För att polarisera olika ståndpunkter och väcka debatt är uttalandena ofta vassa och ironiska. Det är ett konstnärligt grepp för att driva ämnen till sin spets, till exempel genom tillskrivade formuleringar. Programmet har sänts sedan januari 2010 och dess lyssnare är därmed väl förtroga med dess form, innehåll och tilltal.

Satirinslaget byggde på nyheten om att en kinesisk webbplats publicerat en lista över 30 falska universitet som inte är registrerade hos utbildningsdepartementet och därför inte är behöriga att ta emot studenter eller utfärda examen. 400 universitet i Kina har rapporterats som falska efter att 68 studenter som skulle ta examen insåg att deras diplom inte var äkta.

Det aktuella inslaget var spetsigt formulerat och SR har förståelse för att det kunde uppfattas som stötande. Programföretaget vill dock framhålla att avsikten inte var att göra sig rolig på bekostnad av en grupp människor, i det här fallet kineser. Syftet med inslaget var i stället att, på ett ironiskt sätt, driva med stereotypa uppfattningar om gruppen. Genom långtgående och drastiska formuleringar visades det i inslaget hur det låter när fördomar om grupper vädras.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska ta hänsyn till radions särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (17 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen tillämpas bland annat när det gäller program eller inslag som kan uppfattas som diskriminerande. Den innebär enligt granskningsnämndens praxis att programföretaget inte får sända program eller

inslag som är uppenbart kränkande mot något av könen, mot människor med viss hudfärg, nationalitet, religion eller sexuell läggning eller mot människor med olika former av funktionsnedsättningar eller sjukdomar.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden har förståelse för att komikerns tillspetsade formuleringar kunde uppfattas som stötande. Enligt nämndens mening framgick det inte tydligt att den satiriska udden i inslaget var riktad mot människors stereotypa uppfattningar och fördomar. Lämpligheten i att sända inslaget kan därför diskuteras. Nämnden anser dock att inslaget som helhet inte strider mot bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Leif Hedman, Ulrika Hansson, Clas Barkman och Berivan Yildiz efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Gustav Aspengren

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.